

Invitation til seminar & generalforsamling i CAA-DK

CAA-DK afholder det årlige seminar på Roskilde Museum / online onsdag d. 7. september

I år starter vi med morgenmad og CAA-DK's generalforsamling efterfulgt af et kort oplæg om MUD/SARA. Herefter byder dagen på spændende oplæg. Først på dagen vil der være lidt blandede oplæg, herefter bliver der sat fokus på Agent-based Modelling og efter frokost kommer oplæggene til at omhandle QGIS. Det første oplæg vil orientere om nye funktioner i QGIS 3.22/3.24, herefter vil der være et konkret eksempel på anvendelse af QGIS i praksis. Vi slutter dagen af med en gennemgang af nyttige funktioner i QGIS. Her vil det være muligt for deltagerne at byde ind med alternative løsningsmuligheder. Det vil også være muligt at komme med ønsker til funktioner man gerne vil have gennemgået. Så er der en særlig funktion du godt kunne tænke dig at lære, eller står du med en QGIS-relateret problemstilling, du ikke ved hvordan du skal løse, så send gerne dine ønsker og/eller spørgsmål på forhånd, så vi har de bedste betingelser for at hjælpe dig. Ønsker/spørgsmål kan sendes til: Vibeke (avc@museumlollandfalster.dk) eller Nadja (nadjamo@romu.dk) som er praktiske tovholdere på dagen. Det vil selvfølgelig også være muligt at stille spørgsmål på selve dagen.

Vi håber naturligvis på, at så mange som muligt ønsker at deltage fysisk til vores seminar, men har valgt, også at gøre seminaret tilgængelig online via Teams. Vi afprøvede konceptet sidste år med blandede oplevelser, og blev dermed en masse erfaringer rigere. Både erfaringer såvel som feedback fra sidste år har vi taget til os i dette års planlægning og afvikling af seminaret, således at vi kan give alle deltager en god oplevelse uanset om de deltager fysisk eller online.

Tilmelding senest d. 28. august af hensyn til bookning af forplejning. Har man særlige behov kostmæssigt (allergier, vegetar, veganer eller bare kræsen), så send en mail på avc@museumlollandfalster.dk.

Pris for fysisk deltagelse er 275 kr. pr. person.

Pris for online deltagelse: 75 kr. pr. person.

Du kan også finde information om CAA-DK og om mødet/seminaret på [CAA-DK's Facebookside](#)

Billetter købes her:

<https://www.place2book.com/da/sw2/sales/h8sy5wzbye>

Seminar, foreløbigt program

---

7. september 2022 Kl. 9-16

Roskilde Museum, Sankt Ols Stræde 3 – 4000 Roskilde / TEAMS

9.00-9.30 Morgenmad og kaffe

9.30-9.45 CAA-DK generalforsamling

9.45-10.00 Mads Leen Jensen, museumsinspektør, Museum Sønderjylland
Kort nyt fra MUD/SARA

10.00-10.20 Esben Schlosser Mauritsen, ArkVest

Feltopmåling med drone: Nemt, hurtigt, billigt – og bedre

I 2013 begyndte Arkæologi Vestjylland (ArkVest) at benytte dronefotografering til opmåling af udgravninger, først som et supplement til GPS eller totalstation. I dag bliver næsten al vores feltopmåling foretaget ved hjælp af drone og fotogrammetri. Hos os skal alle gravende arkæologer i princippet kunne betjene en drone. Metoden er oftest langt hurtigere end f.eks. traditionel GPS-opmåling, og resultatet er en mere informativ og objektiv dokumentation. Timevis af slidsom og ensformig GPS-opmåling er derfor fortid i ArkVest. Det samme er grimme og kantede plantegninger.

10.30-10.50 Bo Ejstrud, Museumsinspektør, ph.d., Luftarkæologisk Center, Holstebro Museum

Vinderup Vold – Geofysik og Borgervidenskab

I løbet af vinteren 2021-2022 har Luftfotoarkæologisk Center gennemført en geofysisk undersøgelse af det fredede voldsted Vinderup Vold. Den anvendte metode er modstandsmåling, der kan gennemføres med relativt billigt og robust udstyr. Centeret har indkøbt dette udstyr til samskabelse af arkæologiske data mellem fagfolk og frivillige. Det er

derfor et hold på fire frivillige, som i praksis har gennemført opmålingen. Softwaremæssigt er data bearbejdet med freeware, som er udviklet med henblik på brug af frivillige. Det betyder, at de frivillige selv både kunne indsamle og bearbejde data. Resultaterne af opmålingen står usædvanligt klart, og må nødvendigvis føre frem til en nytolkning af borgen. Dermed giver arbejdet med de frivillige nye muligheder i arbejdet med kulturhistoriske levn i landskabet.

11.00-11.20 Peter Jensen Maring, museumsinspektør, Dr., ph.d. og David Stott, museumsinspektør, Dr. Arkæologisk IT, Moesgaard Museum, Aarhus Universitet

Digital infrastruktur til arkæologisk feltregistrering

I de seneste år har (FOSS) Free Open Source Software i stigende grad indfundet sig i dansk arkæologisk praksis. QGIS fremhæves som et attraktivt alternativ til MapInfo, der i stigende grad anvendes på de arkæologiske museer og i GIS-undervisningen på Universitetet.

Ved Arkæologisk IT på Moesgaard Museum/Aarhus Universitet har vi benyttet muligheden til at gentænke den digitale udgravning, og som led i en større strategisk satsning udvikler og tester vi værktøjer til digital feltregistrering. Dette omfatter udviklingen af plugins til QGIS og en feltregistrerings-app til mobiltelefon og tablet med direkte opkobling til GIS-server. Udover mange praktiske fordele, giver dette også en platform til direkte og dynamisk tilgængeliggørelse af udgravningsdata, remote sensing data og historiske kort, der både kan anvendes i arkæologisk forskning, forvaltning og formidling. - Et vindue, hvor den brede offentlighed får adgang til museernes udgravningsdata, så de mange GIS-data og 3D-modeller kan blive bragt i spil.

11.30-11.50 Dr Iza Romanowska, Fellow at the Aarhus Institute of Advanced Studies, Aarhus University

Delineating Site Catchments with Agent-based Modelling

Establishing the catchment area of a settlement is a common task in archaeology. Whether this refers to an area of activity around a small hunting camp or the hinterland of a whole city, it is critical to establish a radius of the settlement's activity and the area used for resource exploitation. Depending on the modes of transport (whether on foot, with pack animals, etc), the topography of the terrain and other factors, this distance can vary from a few hundred meters to tens of kilometres.

GIS-based methods have been successfully deployed to model the catchment areas in different contexts. Usually, this involves estimating the cost-distance, based on the topography and drawing an envelope around the settlement that delineates the area that can be reached in a given time. The advantages of the GIS approach include standardised algorithms, clean analytical solutions, ease of use and short development time. In some cases, the question of how far would people venture from their homes is more complicated though. Such factors as individual mobility, infrastructure such as the presence of roads or availability of water in dry environments define what is the true catchment of a site. A new more dynamic and flexible method could overcome some of the limitations of GIS algorithms. Here, we test the utility of a bottom-up simulation - agent-based modelling

(ABM). It offers a higher degree of freedom in defining what are the most significant factors determining mobility in a given case and provides the means of assessing site catchment in a probabilistic manner. This, however, comes at a cost in terms of time necessary for the development and less systematic results. The objective of this study is to compare the two techniques and evaluate under what conditions application of the more work-intensive ABM approach is worthwhile.

12.00-13.00 Frokost

13.00-14.00 Dr Iza Romanowska, Fellow at the Aarhus Institute of Advanced Studies, Aarhus University

Introduction to ABM for archaeologists

The fundamental difficulty in (almost) all archaeological inquiry is that the primary subjects of our study are long dead. Trying to reconstruct the lives of past peoples based on the few bits and bobs they left behind is challenging. However, contrary to the widely held belief that archaeological data is somehow special in its 'badness', we are not the only discipline studying an inherently inaccessible system. A barrage of methods exists to deal with this problem, first and foremost among them: simulation modelling.

The task might look daunting. How do we go from 300 000 pieces of lithic debitage or 500kg of pottery to an understanding of the complex network of relationships between individuals, groups, and their environment that we know make human societies? Agent-based modelling provides a method for unravelling some of these complex interactions and uncovering the dynamic processes that have driven societies in the past.

More and more archaeologists are turning to ABM and now it's your turn to give it a go! This is a gentle introduction to ABM so no previous coding experience is necessary – all you need is your laptop and a bit of readiness to simulate the past.

QGIS-session

14.00-14.20 Kurt Menke, Septima

The Best New QGIS Features in the Last Year (3.22 | 3.24 | 3.26)

QGIS releases three new versions per year and each spring a new long-term release (LTR) is designated. Each version comes with a long list of new features. This rapid development pace can be difficult to keep up with, and many new features go unnoticed. This presentation will give a visual overview of some of the best new features released over the last calendar year. This will be a mixture of important/popular features along with those which are easily overlooked or missed. Each highlighted feature will not simply be described, but will be demonstrated with real data. The version number for each feature will also be

provided. This will let you know which new features are included in the LTR. If you want to learn about the current capabilities of QGIS, this talk is for you! Topics will include: GUI enhancements * Annotation layers * New Expressions * Elevation profiles * Symbology & Labelling * 3D improvements * Point Cloud support

14.30-15.00 Kaffe og Kage

15.00-15.20 Kirsti Pedersen, Museumsinspektør, Vikingeskibsmuseet

Lynetteholmen – et eksempel på håndtering af komplekse data

15.30-16.30 Nyttige QGIS-funktioner

Gennemgang af nyttige QGIS-funktioner med mulighed for at byde ind med alternative løsningsmuligheder.

Gennemgang af tilsendte ønsker til visning af funktioner samt evt. hjælp til diverse problemstillinger i QGIS.

- For at have de bedste muligheder for at hjælpe jer, vil vi, som nævnt i indledningen, meget gerne have jeres spørgsmål på forhånd, men det vil også være muligt at stille spørgsmål på dagen.

Kl. 16:30 Tak for i dag

Vi tager forbehold for ændringer programmet